

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

Видав. ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шк. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач.-Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Решення не зважається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в квітні 4-20 ал.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Англії 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50
м., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. р.,
Румунії 150 лей, Болгарії 7-50
ал., Австрії 7-50 ал. Зміна
адреси 1 дол.

**В справі оголо-
шень зворотитися
до Адміністрації.**
ЦІНА
Одного примірника
17 сот.

Стріли за стрілами.

ти — як частина суто „казьонно-го“ апарату — теж мусять урядувати по польськи. І тут знову стрічаємося з дивним явищем. Коли наказний віїт, або віїт і наказна прибічна рада на приказ М. Прушинського постановляють переміну мови навчання в сільській школі з української на польську, то тоді вони представляють собою „волю“ громади, тоді сповнюють вони „закононі“ функції, але коли вони рішають урядувати в українській мові, то тоді являються вони тільки казьонними експонентами, що не мають права ніяких рішень, хоч би вони йшли по лінії закону.

Тепер же підготовлюється наступ на гр. кат. церкву, на урядування гр. кат. парохіяльних урядів, на що вказує стаття адвоката Перацького в „Слові польскім“, яке є фактичним урядовим органом для польської бюрократії на українській національній території.

Ізза куліс целібатщини.

Висвітлення до історії львівських синодів з років 1891 і 1897, Львів 1924.

Під кінець листопада мин. року появилася у Львові за підписами оо. Олександра Стефановича, Григорія Чубатого, Теодора Бориса й Івана Решетилу брошура під нап. „Висвітлення до історії львівських синодів з років 1891 і 1897“. Ця брошура займається головно однією сторінкою діяльності тих синодів, а саме підступним підготуванням до нахвалення українському духовенству примусового целібату. І якраз в тому змаганні б. члени львівського синоду (з р. 1891) відкривають стільки підступів, розкривають стільки закулісних ходів, стільки записаної впертості в поборюванні забезпечених Римом прав гр. кат. духовенства, що ми вважали справедливим підложити на дальші вивчення. Однак досі, хоч минуло вже два місяці, не віддався ані один голос, який запечечував би подані в брошурі факти. Навпаки, поведінка гр. кат. єпархії в ятривій справі целібату доказує, що тут маємо до діла з акцією по лінії коринти званих ухвал львівського синоду. Цей спонукує нас присвятити більше уваги згаданій брошурі.

Думка скласти синод для вирішення розбіжностей у відправах взагалі для упорядкування церков-

них справ зродилася серед гр. кат. духовенства ще в 60-тих роках мин. століття. Однак аж в 1888 р. з нагоди ювілею пап. Льва XIII. та думка прибрала конкретніші форми. Митрополит о. С. Сембратович взявся дуже ревно до її здійснення. Але, як відомо, митрополит підлягав впливам всесильного намісника гр. К. Баденія, і цей останній поклав свою важку руку на самій ідеї синоду. Він розпочав велими живу діяльність з метою обмежити вплив духовенства на хід самого синоду, та переперти на ньому ухвали по лінії польських інтересів. Це йому легко приходило, тим більше, що віденський уряд сіло виконував вказівки цісарського любимиця, а й в Римі на чолі конгрегації de propaganda fide стояв тоді завзятий польський націоналіст кардинал гр. Ледоховскі, який знову відповідно інструував віденську нунціатуру. Спілка Бадені-Ледоховскі зробила все можливе, щоби в найгіршому світлі представити українське духовенство. Не диво, що призначений Римом на провідника синоду о. Августин Часка (титул. архієп. і префект ватиканських архівів) так був „поінформований“ про українське духовенство, що — ще не бачивши його — висловлю-

вав вже заздалегідь погляд, що головним завданням синоду є перевести реформу виховання й дисципліни духовенства, бо воно під науковим, релігійним, моральним і політичним оглядом дає все до бажання. А головною причиною недисциплінованості українського духовенства і пануючих серед нього „непорядків“ є це, що кандидати на священство можуть женитися перед прийняттям вищих свячень.

Цей погляд, опісля значно змінений папським декретом, бож йому самому прийшлося ствердити, що українське духовенство є інтелігентне, образоване й очитане, хоч уперте (в обороні своїх прав) — все таки був провідним мотивом повелінки о. Часки на львівський синод.

Синод зібрався 24. вересня 1891 і розпочав наради у відповідних комісіях. Взяти в ньому участь папський делегат о. Часка, митр. о. С. Сембратович, перемиський єпископ о. д-р Юл. Пелеш, станіславський єп. о. Юл. Куїловський, 156 священників всіх трьох дієцезій і сеніор львівської Ставропігії проф. д-р Із. Шараневич. Серед розгону синодальних праць почали кружляти вістки, що в постановах про духовні семінарії має бути перепертий загальний целібат. І справді виявилось, що такий проект є та що його вніс митрополит ніби на доручення Риму, мотивуючи целібатні постанови доволно вирваними і спрепарованими словами зі св. Ап. Павла. Цей намір викликав загальне невдоволення синодального духовенства. Супроти того зверненося до єпископату з домаганням, щоби ту справу знято з порядку. Однак митрополит не дав ніякої відповіді. Тоді у папського делегата з'явився синодальні відповідники о. Василь Чарнецький, о. Іосиф Крушинський і о. Іван Негребецький, щоби довідатися, чи целібатні постанови проводяться з волі Риму. Арх. Часка відповів, що в Римі не давали йому ніяких інструкцій, але у віденській нунціатурі повідомляв його, що головним предметом синоду є справа введення загального целібату. Він особисто обстоюватиме целібат, буде винагати аставлення відповідного читаття зі св. Письма, а хто тому спротивився би, то той буде уважаний єретиком. Відпорики заявили, що священнічі подружжя є канонічним правом східної церкви, що Рим затвердив те право при заключенні унії, та що на його знесення не згодиться ні духовенство, ні народ. Вимагали слова св. Письма не є законом Христовим, тільки євангельською порадою, яка вказує шлях до більшої досконалості, але не обов'язує.

Що ж торкається „єресі“, то годиться зазначити, що над доволно вирваними словами зі св. Письма стоїть повага церкви („і св. Письму не вірив би я, колиб не заставляла мене до цього повага церкви“).

Та о. Часка вперто держався первісного погляду, хоч не входив вже в богословську дискусію. Ясно стало, що з припоришення віденської нунціатури, де Поляки мали ріша-

Ф. Ф.

української мови в суді й прокуратурі, чого доказом хоч би конфіскаційні присуди в „державній мові“, якими пишасться українська преса. Теж саме явище стає домінуючим у самоврядуванні. Взагалі в цій ділянці суспільного життя панують анархічні відносини в повному того слова розумінні. Кругло в 2300 самоврядних і громадських установах всевладно панують тав. правительственні комісарі. Є це „бич божий“ для кожної громади. Та не входячи в анархізацію відносин, витворених у самоврядних установах, зазначимо, що на основі навіть закону з 31. липня 1924, про державну мову й мову урядування державних і самоврядних адміністраційних властей — самоврядні установи мають право й обов'язок користуватися в урядуванні українською мовою. Головно це право і цей обов'язок спадає на „уряди сільських громад“, тав. уряди без огляду на їх походження, чи в виборі, чи з призначення.

Якщо ж управління, якщо вони хоч у дрібній мірі постановляють щось на користь української мови, торкаються виключно тільки виборчих громадських установ. А що тепер немає ні громадянських рад, ні віїтів, які походилиб з вибору, а що всюди урядують правительственні комісарі зі своїми прибічними радами, то не можуть увійти в життя навіть ті крайні обмежені й стиснені мовні права, які містяться в мовних законах. Бо — на їх думку — правит. комісарі і прибічні ради не є чиндаторами населення, тільки безпосередніми експонентами польської адміністрації. Вона урядус по польськи тим самим і її експонен-

ючий вплив, асіми способами і за-
собами бажається перепачкувати
постанову про загальний цілібат.
Виявлялося, що митрополит стоїть
від натиском нуніатурі і на її ба-
жання виїс цілібатне предложення.
Опрічення серед духовенства по-
глядилось. Навіть зважалося на бе-
затека розбиття синоду.

В тій критичній хвилі каяя справу
з своїм рикі перемиский епископ о.
д-р Ю. Пелеш. Він зладив новий
проект постанови про семінарії, в
якому з одного боку зазначив до-
гматичну висність безженності, а з
другого боку підніс, що це є тіль-
ки свангельська порада та що жо-
каість східних священників з за-
кона і дозволена. Цей проект при-
нято, після чого вдруге явилася де-
легатія синод. священників у архієп.
Часки, щоби з ним дійти до поро-
дунія. Однак папський делегат
уперто держався свого погляду, до-
казуючи, що безженність буде до-
бром для гр. кат. церкви, що аж
після заведення цілібату латинників
матимуть нас за повних католиків
і т. н., а навіть в своїй „аргу-
ментації“ посунявся до безсором-
них потіх для будучих цілібів.
Це так обурило делегатів, що во-
ни негайно покинули гостинні по-
доби о. Часки.

Після того за порадою еп. Пе-
леша делегатія удалася до митро-
полита. Тут не прийшло до ви-
рівняння протилежних поглядів.
Митрополит обстоював „своє“ пред-
ложення, а делегати боронили по-
гляд загалу духовенства.

Супроти того справа перенеслася
на комісію. Дня 5. жовтня 1891 в
першій комісії явився митрополит і
выголосив промову, в якій жадав
послуху для настоятелів та нахи-
нувся на молодиків і „бугіанників“.
Проти поведінки митрополита ви-
ступив „молодик“ о. Ів. Негребеу-
ський, а о. Іосиф Крушинський про-
сто випалив, що митрополит пла-
тить цілібатом за свою жітку. В
таких умовах напруження зростаю.
Тогож дня одностайно прий-
нято предложення еп. Пелеша про
дух. семінарії. Другого дня на по-
вноту засіданні синоду представле-
но оба предложення: офіційне
(митрополічне), що перепало, і ко-
місійне (еп. Пелеша). Це останнє
мотивував професор догматик о.
д-р Іосиф Черлунчакевич, а опи-
сав з протестом проти латинщення
гр. кат. церкви — не без перепон
а боку митрополита і папського
делегата — виступив сеніор Ста-
воронії проф. д-р Шараневич, до-

Російська еміграція.

IV. Демократія та її Ідеал третьої Росії.

Дискутуючи неспинно, російсько-
демократична еміграція доконала
своїм наскрізь теоретичним мір-
куванням бодай одного відкриття.
Вона відхрипала т. зв. третій фронт
у російській революції. Під третім
фронтом розуміє вона всю ту ма-
су російської інтелігенції — ми
називаємо її краще російською бю-
рократією дореволюційних часів —
яка не пішла зразу на службу
большевизма і саботувала їхню
владу. Але на цьому не кінець. Ця
бюрократія вичкувала на спасення
від большевизму, однак з момен-
том появи „білих“ вона в них
розчарувалася. Ми скажемо, що
розчарувався не в них, а в їхній
силі, в їхньому неморальному чорно-
сотенному реакціонерстві. Через те
до „білих“ поставилася вона з ре-
зервою і з недовірям, за якими
крився страх перед большевиками.
Перемогу останніх той третій
фронт все передбачував.

Відкритий третій фронт — це
ніякий фронт, а пасивізм, обсто-
ронній саботаж. На такий фронт
можна найменше надіятися. Одна-
к це не перешкоджає деяким гру-
пам на нього поклати надії при
відбудові третьої Росії.

Найсильніші та найвпливовіші
демократичні групи, зосереджані
на еміграції, ставляться до націо-
нальної проблем в будучій третій

Росії зовсім не демократично.
Найсильніша інтелектуально рас-
публикансько-демократична група
під проводом Мілюкова (яона по-
стає шойно на еміграції) хоча не
відкидає демократичного принципу
про самоозначення, але надає йому
поіціпові своєрідний московський
зміст та інтерпретацію. Мілюков
зі своїми однодумцями не допус-
кають ніякого самоозначен-
ня України чи Грузинії в бук-
вальному розумінні. Вони заяв-
ляють, що таку справу мусить рі-
шити „Всеросійське учредительное
собрание“. Воно єдино покликане
до цього. Виходить, що Українці,
Грузинці, Білорусинці і т. д. бу-
дуть „самоопределяти“ Москалі.
бож ясно, що в тому „собранні“
воли матимуть перевагу.

Соціалісти-революціонери стоять
на подібній платформі, хоч ідеа
„Учредительного Собрания“ для них
тепер неактуальна, бо вони стали
вже давно на становищі радянської
системи правління. В систему рад
мають вони влати есерівський де-
мократичний дух на місце больше-
вицької пролетарської диктатури.
Замість „Учредительного Собрания“
рішав би справу самоозначення, на-
приклад Українців, Всеросійський
З'їзд Рад есерівського крою. Про
угоду Чернова з ППС в Тешині в
нас писалося і через те не вважає-

мо покляним повторюватися. Одна-
к слід підкреслити факт, що есери
робили угоду з польськими соці-
алістами в справі українських і біло-
руських кордонів з Польщею, на-
жаючи їх російськими кордонами.

Російські соціалдемократи-менше-
вики мають мало членів на емігра-
ції, а через те їхній вплив на ту
еміграцію незначний. За те мають
воли значні впливи у II. Інтернаці-
оналі, а через нього і на західно-єв-
ропейську соціалдемократію. Їхні
представники на конгресі II. Інтер-
націоналу в Гамбургу Дан і Абра-
мович ще недавно відмовили укра-
їнській нації права не тільки на са-
моозначення, але й на існування.
Вони таж ділили Україну з пепе-
сями.

Ця й були би найважливіші та най-
більше впливові політичні групи
російської еміграції, що претенду-
ють на провідну ролі в майбутній
третьої Росії.

Ми назвали ще групу Мережков-
ського. Однак вона не має ніякого
ясно начеркненого політичного іде-
алу. Це група російських типова
інтелігентів із ярко зарисованими
індивідуально-творчими обличчями
мистців. Вони месіаністи і релігійні
містики. Большевизм для них — це
ніщо инше як влада диявола, як па-
нування антихриста. Комунізм має
асі позначки світової універсальної
диявольської доктрини. З нею бо-
ротися важко, бо вона універсаль-
на і чисто духовна. Її не поконе
ніяка зброя. Щоби її перемогти тре-
ба їй протиставити теж велику уні-
версальну ідею. А такою може бу-
ти тільки чисте, ідеальне християн-
ство. Християнські гасла: любов,
рівність і братерство — ось саме га-
сла, які можна протиставити поді-
бно антихристів диктатурі проле-
таріату, рівнозначній з потоптанням
всього індивідуальності, всякої лю-
бові, рівності і братерства. Єдина
французька революція намагалася
зреалізувати ці високо-християнські
універсальні гасла. Вона їх воскрес-
сила. Європа мусить назвати свою
протибольшевицьку акцію до тії
традиції великої революції, якщо
хоче перемогти та зничити царство
диявола. Тільки універсальна ідея очи-
щеного християнства, тільки символ
Христа, може перемогти дияволь-
ське „знание“ патираменної зледи.
Таке „credo“ месіаністів. Вони де-
мократи і стараються при допомо-
зі переважно літературної пропа-
ганди заштити на Заході свою
ідею про боротьбу з большевизмом
при допомозі ідеального християн-

М. ВОЗНЯК.

2)

Початки нового українського письменства.

(Продовження.)

Літературний жанр, до якого
належить Енеїда Котляревського,
називається звичайно трагестією.
Зеро встановлює, що твір Котля-
ревського в своїм відношенні до
Вергілієвої Енеїди не є ні про-
дією ні перекладом, а коротким,
кумисне відмінним щодо тону пе-
реказом фавбул латинського перво-
твору, з пропуском багатьох ха-
рактеристичних і важливих епізо-
дів останнього, притім перепові-
дженням, зробленим не з оригіналу,
а з далекої по духу від нього пе-
реробки.

Передовсім не знайшло у Ко-
тляревського жадного відгуку все
те, що спеціально римське, що
становить її римську душу: її па-
трістична ідея, археологічний екс-
курс й генеалогічні догадки. Вір-
гілієва Енеїда давала вислів рим-
ським національним гордостям, бо
зв'язувала Рим із давньою сла-
вою Троєю та вибрала в гарній
формі тодішні переконання про
світлову місію римської імперії.
Напр. Анкіза ось як характеризує
визначальний геній Риму:

Иши зручїшт, як тї, одностїмуть ста-
[ту] з мїзі
і з маржуровї брїли жїві рїзбїтїмуть
[шїла].
Коше в судат промоватїмуть і доклад-
[їше від тебе]
Сферу окреслїть небесу і зрїтїмуть
[обертанїя]:
Тї-ж памїтай, громадянїне римський, як
[пролїтї світїм].
От де мїстїтїтво твоє в суковїї тоїмї
[їти народї].
Мїлуватї шїрїхї підїздїмї і кїрїї дово-
[їмуть гортїк].

Я навмисне навів оцей зразок
перекладу Зерова, щоб показати
читачам, що за мистецького пере-
кладчика маємо в авторі: таких
гарних перекладів із класичних лі-
тератур грецької й римської досі
не було в українським письменстві.
Тому думаю, що висловлю бажан-
ня всіх, що дорожать розвитком
українського слова, щоб Зеро дав
якнайбільше таких гарних пере-
кладів нашому письменству, зо-
крема переклад Вергілієвої Енеїди.

Котляревський звів красномовне
пророчтво Анкізи до двох несповних
строф. Проаналізувавши відношен-
ня Котляревського до етичної ма-
ніри Вергілія, ствердив автор, що з
вопнішого боку поетичні засоби
Вергілія лишинили собі ненаруше-
ними (втручання богів, закликання
муз, картинні порівняння), але тон
у Котляревського діаметрально
протилежний: де у Вергілія — ра-
матизм, героїзм, урочиста і за-
ворушлива сїчїя, таж у Котляре-

вського — фарс, весела легковаж-
ність і влучні дотепи, що правда
не завжди високої проби.

Та не в тїм уся сїль передїлю-
ваної Енеїди Котляревського, але
в умінні налати своему гумору ді
національного характеру, забарвити
вчинки Енея й Троїянців густим у-
країнським колоритом, українським
етнографічним реалізмом.

Далеко менше мистецтва в Ко-
тляревського в невідержаних ха-
рактеристиках дієвих осіб. Так са-
мо на загал невідержаний тон у
творі Котляревського. Причиною
такої нерівності було те, що Енеї-
да писалася на протазі цілїх три-
цятї лїт, отже довгого протязу
часу, коли змінїлися смаки, поду-
мї та відданї, громадянство й побут,
нарешті сам автор: його погляди,
ошїки, відношення до громадян-
ства, до своєї власної творчостї й
народної мови. З погляду на стиль
і виконання перші дві пісні Енеїди
Котляревського вражають грубим,
але неїдробним, ширим коїм-
ом, в двох середніх піснях гумор
автора вичлїнується, він оповїдає
докладнїше, та щораз більше й
більше вїступає від первотвору,
докладно розроблюючи окремі
епїзоди. Я закрашуючи їх нотками
трагїчної сатири, а останні дві
частини свїдчать про деяку втому
автора, що поспїшаючи закїнчити
розпочату працю, скорочує своє
оповїдання й веде його сухо.

Що торкається віршової форми
Енеїди Котляревського, то тут апа-
дає в очі незручне, неприродне й
немелодійне розміщення слів, що
утруднює часом читання, і повіль-
ний, немов затриманий темп віршу.
Вислів Котляревського конкретний,
часто переходить у вульгарність —
прекрасно відповїдає формі тра-
гестїї, з її нахилом до карикатури.
Словом „Котляревський був вели-
ким майстром „трагестїїної“ мови і
на довгий час утвердив її в укра-
їнській літературі“.

Слїдами Котляревського пішов
цілїй гурт бїльших і менших літе-
ратурних дїячів: одні одностїмуть
Котляревського, інші вїйшли на
літературне поле вже по його смер-
ті, однак всі, з винятком одного
хїба Гулака-Артамовського, без то-
го хїсту й тїх широкїх громад-
ських і літературних обрїїв, котрі
характеристичні для Котляревско-
го; до того, не врозумївши ні ду-
ху ні напрямку Енеїди Котляре-
вського, почали вони наслідувати її
зверхїню форму та створили те,
що в нашїм письменствї носить на-
зву Котляревищїни. Відзначається
вона трьома характеристичними о-
собливостями: природа письмення-
ка провінційально-обшарельська,
трахтування народного побуту
грубо-поутистично, а мова обра-
на, конкретна, з нахилом до вуль-
гарности. (Продовження буде)

ства, бо християнство — це культура, Зольшівіам — це занепад, це дія-
юльська руїна. Ця група серед емі-
грантів цілком ізольована.

Демократична група варшавських
емігрантів, що купцяється біля орга-
ну „За Свободу“, теж не має ясно
кристалізованої політичної плат-
форми. На її прапорі вивішене га-
сло: „За батьківщину і свободу“. Її
воно теж за самоозначенням на-
дій через „Учредительное Собрание“.
Серед цієї групи вибиваються на
зрозумілі місця Філософов і Арци-
Шанев.

У шок вірять ця еміграція? В
чуужу інтервенцію ні в свою вла-
дну вона не вірить. А не вірять
тому, що при „розрахунках росій-
ської території, при суперечках ін-
тересів західних держав, при роз-
порощеності російського народу,
не тільки неможливо повалити боль-
шевизм силами еміграції, але немо-
жливо воно і при збройній піддерж-
ці Європи“. Російська демократія
вірять у російські маси. Вона пере-
свідчена, що ці маси, так довго
герпеліні, кінець кінців скинуть
большевизмське ярмо. Вона подекуди
іде собі справу і з того, що май-
бутнє Росії через те невідоме, воно
зповнє тьмю. Ця маса зможе
видати зі себе, не тільки нових лю-
дей, не тільки нові політичні кон-
цепції, але вона зможе зродити і
диктатора-самородка в залізних чо-
ботах, що стоїть на своєму шляху
все слабе, кволе і нерішуче. По та-
ких перипетіях переходу приїде
черга на творчу працю для демо-
кратичної еміграції. Ніхто інший,
тільки інтелектуальна сила еміграції
поведе третю Росію шляхом все-
стороннього ренесансу.

Отже вся ця еміграція, і монар-
тична і демократична, вірять у сти-
слю мас, вірять навіть у „самород-
ка диктатора“ (за винятком монар-
хістів, бо в них диктатор чи цар
же готовий!), вірять у червону
армію, одним словом: вірять у не-
відоме. Та вся вона мріє про вели-
ку Росію без ніяких національних
аспірацій на самоозначення для
„іноземців“. Велика Росія з поне-
воленням національностей це мета
еміграції, це її віра. Російські уста-
новки збори „самоозначать“ всі на-
роди б. російської імперії, як це їм
буде завгодно. Саміж народи не
мають права на це.

Очевидячки, що з такою емігра-
цією Україні не можуть мати ні-
якої спільної мови. Так воно і є.
Відповідальна українська еміграція
з її зорганізованими осередками на
чолі, ніколи й не старалася знайти
спільної мови з російською демо-
кратією, а ще менше з російськими
монархістами. Те саме робила і
робить теж грузинська еміграція.
Мітична покищо третя Росія, якщо
вона й стійко народиться, пере-
минеться перш за все в арену смер-
тельних змагань поневолених наро-
дів б. імперії з пануючим росій-
ським. Вона не зможе ніяк вступи-
ти на шлях ренесансу, але навпаки
заллється морем крові в ім'я права
на самоозначення. Одною з при-
чин того кровопролиття буде теж
російська еміграція, як демократи-
чна так і монархічна, що ніяк не
коче погодиться з тим, що кожний
народ має право жити та розви-
тись по своїй власній волі без мо-
сковської опіки. В. М.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Нагорода за Троцького.

„Морг. Пост“ повідомляє з Петро-
граду, що радянський уряд визна-
чив високу грошову нагороду тому,
хто викриє де криється Троцький.

Документи в справі Радіча.

Югославянський уряд оголосив
у пресі листи Красіна до Радіча й
Лабановського, радянських пред-
ставників у Відні. У листах визна-
єся, що між ними і Радічем, а також
Лабановським, існує спільний між-
балканський фронт. Документи
стверджують план, уложений в
Москві у справі викликання рево-
люції в СХС.

Відхилення закону про осо- бисті докази.

Польська рада міністрів на засі-
данні 28.1. ухвалила м. п. упова-
жити міністра відкликати в сейму
закон про особисті докази.

Димісія литовського кабінету.

Литовський кабінет Туменаса по-
дався до димісії. Марш. союму ка-
нонік Штавайтіс подався до ди-
місії також, бо буде йменований
єпископом. На місце Ш., вибрано
о. Бистраха, дотеперішнього мін.
просвіти. Напрям дотеперішньої по-
літики союму буде вдержаний.

Кровава виборча кампанія в Югославії.

Виборча кампанія в Югославії
прибирає нагальний характер. В мі-
сцевості Гауко (Герцеговина) на
передвиборчих зборах мін. і посла
д-ра Марковича вбито кандидата
дем. партії Пеко. В місцевості Но-
вісавач (Войводина) після німецьких

виборчих зборів побили місцева
населення членів н.м. партії. Керо-
вника партії Крафта ранили в голову.

Нім успія замирення дого- вору безпеки.

Берлінський кореспондент „Дейли
Експ.“ довідується, що німецький
уряд поручив своїм амбасадорам
і послам у столицях союзних
держав аложити союзним держа-
вам таку заяву: „Німеччина го-
това заключити договір безпеки зі
союзниками, коли союзники будуть
схильні вважати негайно евакувати
колонську смуту“. — „Матен“ до-
відує, що німецький уряд у най-
ближній четвер доручить Франції
предполагає в справі договору, в
формі дипл. демаршу.

Ахмед Зогу през. Альбанії.

З Прирени повідомляють, що аль-
банська конституанта вибрала пре-
зидента мін. Ахмета бей Зогу пре-
зидентом республіки.

Після арештування П. Красного.

„Хвіля“ повідомляє з Варшави:
Після арештування Пінхоса Красно-
го поновили його власті, що бу-
де виданий, залежно від його
рішення, до СРСР, або до Данії.
Красний просив рад. місію в Вар-
шаві дозволити йому вернути до
СРСР. Жде рішення в цій справі.
В мешканні Красного польська по-
ліція skonфіскувала архів мін. для
жидівських справ при уряді Петлю-
ри. Далше звідомляє „Хвіля“, що
Красного не арештовано за шпіо-
нажу, а за те, що перейшов поль-
ську границю без відома польських
властей. Тому покарають Красного
лише гривною.

Як це назвати?

Кураторія львівського шкільного ок-
руга розсилає через повітові і міські шкіль-
ні ради до всіх державних і приватних
шкіл об'явки, якії подано в україн-
ському перекладі як документ сучасної
доби:

„Кураторія львівського шкільного ок-
руга ч. 3153/пр. Львів 6 грудня 1924. Об'я-
вляю до повітових шкільних Рад міської
шкільної Ради у Львові, дирекції гімна-
зій, учительських семінарій і фахових
шкіл — державних і приватних у
львівському шкільному окрузі.

Зі звідомлення, яке прилучено зложо-
ло „Towarzystwo Szkoly Ludowej“ у спра-
ві освітнього податку для східної
Малопольщі за цілий минулий рік, вия-
вилось на підставі цифрових виказів, що
з поміж усіх код польської суспільності,
як військового звання так і всіх категорій
працівників у публічній службі, найбіль-
шу участь у складанні податку взяло
учительство львівського шкільного округу.
З почуттям славної гордості доводиться
мені це ствердити і підкреслити, що
якщо публічно зазначити був презес T.S.L.
на Зборах „Komitetu Obywatelskiego“ у
Львові для 22 листопада 1924 р., коли
то Тов-о складало звіт з орудування пуб-
лічним грошем зібраним на податок.
Виявилось, що наше учительство не да-
лося нікому випередити в жертвенності
на ту ціль, що без огляду на своє угру-
пування, без огляду на ріжноту ідейних
переконань і приналежність до ріжних
груп чи політичних таборів, ціле, майже
без вагки, радо і добровільно, оподат-
кувалося на цілі розбудови польського
шкільництва на тутешніх „креслах“. Тим
жертвенним вчинком рушило учительство
львівського округу справу податку
і прикладом захопити до жертвенності
інші суспільні верстви. Наві звертається
знову T.S.L. з гордим закликом до
польської суспільності для жертву-
вати на річ освітнього податку.
Долучений звіт із зазначеного перед
роком акції, предложені висліди праці і
докладні рахунки а також виказ потреб,
що налягли до дальшої праці — нехай
будуть найкращим, бо речивим і черговим
удокументуванням значіння і ваги справи
з почуттям славної гордості а того, що
якщо учительство доказало... — Панів ін-
спекторів, панів директорів і уповноваже-
них, панів директорів і уповноваже-
них всіх шкіл категорій як державних так і
приватних прохачу найпалішше, щоби жи-
во й гордо застали справу освітнього
податку та щоби зохотували підняти
собі особу учительства знову до до-
бродільного оповідання на ту ціль по-
чавши від 1. січня 1925 р. Діло а тому,
щоби акцію вбрати в рамки сталого систе-
ми у той спосіб, щоби а кожного року,
коли діло йде про народні школи, чи
про кожну іншу категорію шкіл, а
грошей декларованих П. Т. жертвований
ми могли бути в міру можливості стадо-
ви цифрою через цілий рік. Бо тільки так

спосіб забезпечує плавність акції будови
шкіл, зміцнює і доміг людських на підста-
ві певного очеркеного бюджету а пра-
вильно впливаючих місячних датків у ста-
лій висоті. Куратор Sobieski а. р.“

Цей об'явник одержав не тільки поль-
ське, але й т. зв. українське прихвильє.
Важко зорієнтуватись у психологі-
чній, яка звертається з покликом до
українських шкіл, щоби вони склали
жертву на організацію „школи метою є ви-
шити українську школу. Що сказали би
польські вчителі під пруською владою,
яка зверталась би до них з пропозицією
складати гроші на німецькі школи? Га-
дано, що кожний Українець і кожна
Українка у відповіді на зазначений об'явник
повинні оподаткуватись добровільно і при-
хвильно своїх бруто доходів на „Рідну Шко-
лу“. Коли це станеться, то будучість
„Рідної Школи“ — не дивлячись на тепе-
рішній гажкий час дожиття — буде за-
певнена. Н. Н. О.

По широкому світі.

Югославянський уряд оголосив нові
документи про „де жінку уряду“ Радіча.
Першим є промова Радіча в Москві, дру-
гим Радіча з югославянським Німеччи-
ні, в якій він об'являє ім культурно-національ-
ну автономію на випадок своєї перемоги;
третім є лист Радіча до селянського ін-
тернаціоналу, а четвертим угода з Мадер-
шиною в справі доступу до моря тої
останньої на випадок відірвання Хорватії
від Югославії.

В Чилі відбулися військові заворушення.
В столиці Сантіаго військо захопило всі
державні установи.

В П'єрні, сансонському місті, дійшло до
кріпавих заворушень та вуличних боїв
між комуністами і націоналістами. Ці о-
станні позначувалися прапором. Становище
осіб важко ранених, між ними і провідних
комуністів посол до парламенту Редель.

У Лондоні засновується в найближчій
днях Товариство для підтримки серед-
ньосередньосереднього промислу. Капітал того
Т-ва буде вносити мільон фунтів інтер-
есів до золота. Воно буде називатись „In-
dustrial Finance Investment Corporation“.

Бріан, б. дем. Кратичний кандидат на
президента З'єднених Держав, домага-
ється в листі до Кумбля, щоби той на-
креслив домагання Америки до Європи,
а вчиняючи зажадав гарантії на ціло-
висте розроблення європейських держав.
Таким чином був би заповнений мир. Лист
Бріана зробив велике враження в дипло-
матичних колах.

Литва, по відомостях польської преси,
закінчувала билоруський уряд Власто-
вського в Ковні. Уряд Властовського був
демократичним урядом Білорусі, що на-
шлася в межах Польщі. До тої акції
підляють Подяки дуже велику вагу.

НОВИНКИ.

— **Нонфісната.** Повертає (30) числ.
нашого часопису сибірський польська
прокуратура за затоловом і кіншій уст-
статі „Приченок до кресоників закону“ ті
за один уступ рубрику „Зі судової сани“

— **22. січня в посольських кімнаті.**
Посли і сенатори вчорашнього посольства
свого рішуче проголосили незалеж-
ності України-свої держави. Вже зранку вони
починали в своїй національній команді
на грудях і тилі притисли до себе
загальну улогу. В 5-11 годінні в посоль-
стві кімнаті відбулося гротисте засідання,
на яке прибули всі українські послы та
сенатори, окрім „лібералів“ і комуністів.
З прийнятими вчорашніми представниками біло-
русського клубу. Засідання відкрив Мило-
видово промовою головною союмового укра-
їнського клубу а. посол Хушман. Про-
читано листове прийняття відступного
у Варшаві посла Ант. Васильчука. При-
сутні постановили оголосити в пресі ко-
муністичні а приходу сляти української дер-
жавності і ухвалили текст того кому-
кату. По скінченні засідання відбувся в
столовій кімнаті союму товариський чай.
Все це пройшло в атмосфері справжньо-
го національного підйому, який обдзав
усіх одних востросі.

— **Польський щоденник у Терно-
полі.** На мурах Тернополя розмілено
афіші з повідомленнями, що з дня 4. лю-
того значне там виходить щоденник „Ку-
рськ Тернопольський“. Щоденник має бути
безпартійний, а його редакторами є двоє
молодих людей, що з метою андавати
часопису приїхали зі Львова.

— **Віца комуністів над могилон-
товариша.** Для 27. ч. м. святкували на-
рештські комуністи роковини смерті Лей-
на. Для цього вибрали собі місце на клад-
довіш Нова Гродно під Варшавою, де
зібрався над могилоню свого убитого
товариша Білого. Поліція опудила зіб-
раних і багатьох з поміж них арештувала.

— **За шпіонажу в користь Польщі.**
В Кієві відбулася на днях розправа по-
сти якоїс. Оселітської, обвинуваченої в
шпіонажі в користь Польщі. Суд, беручи
під увагу недовірливість обвинуваченої
засудив її на 6 літ тяжкої тюрми.

— **Підозрілий динаміт.** В п'єрні Ка-
ми Стефанова в Колодні наїшли поль-
ські поліція динаміт. Невідомо хто і з
якої цілі підмішував українську пастку.

— **Корфанти дамі спанують.** Подяки
часопису повідомляють, що Корфанти за-
купля „Газету Грудзьондську“.

— **Попався.** Для 23. ч. м. в Брашаві
волинського воєводиства жовіри грани-
чного копусу побачили тогочасного в за-
верзанні болоті чоловіка і кинулися йому
на ратюнок. Згодом виявилось, що ви-
ртований є пошуканий бачаць Геррик
Яхисьч.

— **Збирала гроші на придане.** Пе-
ред трибуналом жарного суду у Львові
станула на днях зізнання уряднича Ма-
рія Младєйовська, обвинувачена в дефе-
дації 11,000 золотих, приданих з про-
дажі білетів. Младєйовська позналася до
нині, кажучи, що до дефедації відко-
ли і нарешті, який поради її в тої
легкій спосіб збирати фонди на придане.
По перенесенні розправи присуджано
Младєйовській 6 місяців тюрми, яку з
причини її слабого здоров'я зменшено
до 6 тижнів.

— **Адвокат і цигани.** У відеських
адвокатських колах оповідають таку
історію, яка засвідчує незначальний сприт
українського адвоката. А саме відомий
червоношвейний адвокат д-р М. Дутчак
переліз в ім'я свого клієнта, що потер-
пів підчас якоїс залізничної катастрофи,
успішний процес за відшкодування у ви-
соті 300 тисяч аків. Але румунський міністр
скарбу не лише не схилився виплатувати
відшкодування, але щоби не бути зара-
женим на грошеву відповідальність за
численні залізничні катастрофи, видав
королівський декрет в р. 1922, яким опи-
ншалося, що на державному майні Румунії
взагалі не можна пошукувати ніяких пре-
тенсій. Д-р Дутчак найшовся з прикрою
положенням. З одного боку а його руках
православний судовий процес про від-
шкодування, а з другого кор. декрет про від-
незайнятість державного скарбу. Але і з
цій прикрій ситуації поради собі сприт-
ний адвокат. Перш усього він востарився
о призначення православної судовою при-
суду а межах Австрії, а коли не сталося,
визнав свого солідатора до Відня і ка-
дав йому на залізничних доріжках свідо-
цтво, чи не знається там який транспорт,
призначений для румунського уряду. По
треох тяжких свідкуваннях австрійській солі-
датор побачив величезну вагу, що су-
нула до Букарешту а мушкетію. Наробив
крику, витягнув православному судову ухва-
ду, вагу задержав, а румунське по-
сольство мусило викласти заставу. Таким
чином адвокат мусів як на чужій шук-
ти пошукання права. Про цю історію
широко оповідають у Відні, поділяють
помисловість і сприт українського адво-
ката і кажуть, що адвоката не тільки на
омиляють румунські цигани, але й сам
чорт.

— **Відеська організація соц. демо-
кратичної партії.** Для 24. ч. м. відбу-
лось у Відні генеральне зібрання відеської
організації союмо-демократичної
партії, а якого виявилось, що є це найпо-
пулярніша партія організації союмо-
демократичної партії. В
день складання звіту про стан партії 30.
червня 1924 р. мала вона 266,415 членів,
а теперішній стан показує 300,000 членів.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на-
зедня фортеця, це певний захист у
добі нехвалити!

У. С. Р. Р.

Музей харківського ДПУ.

При харківському Державному Полі-
тичному Управлінні засновано музей а
ріжних документами та експонатами. Є
такі відділи: Франції, Данії, Махна, Са-
мюкова, Колчака, Центральної Ради, Пе-
тлюри і численних підпольних організацій.
Дуже цікавим має бути відділення Мах-
на з Денінінським штабом.

_____